

15. 12. 2020

Večer

Stran/Termin: 16

Naslov: Čutiti in ljubiti skozi digitalne ekrane

Naklada: 25.010,00

Avtor: Petra Zemljič

Površina/Trajanje: 1.452,03

Rubrika/Oddaja: KULTURA

Žanr: INTERVJU

Gesla: MREŽA RUK, KIBLIX

VALERIE WOLF GANG

Čutiti in ljubiti skozi digitalne ekrane

V projektu Love Machine umetnica Valerie Wolf Gang, dobitnica letošnje nagrade Ivane Kobilce, s sodobno intermedijsko tehnologijo preučuje področje ljubezni

Petra Zemljič

Projekt Love Machine v sodobni tehnologiji išče nadomestek čutnega zaznavanja in ponuja možne alternative, ki bi nadomestile ta pomembni segment našega obstoja: človeški dotik in fizično bližino. Umetnica Valerie Wolf Gang (1990, Ljubljana) s projektom išče rešitve in odpira vprašanja širši javnosti o posledicah sedanjih globalnih sprememb in adaptacij življenjskega sloga, saj smo se znašli na prelomni točki, ko se zares briše meja med realnostjo in virtualnostjo. Glavno vprašanje tega trenutka kaže na to, ali smo na takšne spremembe zares pripravljeni in ali so naši možgani sposobni dohajati vse hitrejši razvoj novih medijev. Projekt nastaja skupaj z Žigo Pavlovičem, oblikovalcem interakcij, ki skrbi za tehnično izvedbo, v okviru RUK-a (slovenska in evropska mreža centrov za raziskovanje na področju umetnosti in kulture, ki deluje na križišču znanosti in tehnologije) in koprodukciji Kible.

"V tehnologiji vidim veliko prijateljico in zaveznico, a hkrati se zavedam vseh njenih pasti"

Na festivalu **Kiblix** predstavljate zadnji intermedijski projekt Love Machine. S projektom skušate poustvariti občutek ljubezni in dotika kljub odsotnosti bližine v virtualnih svetovih. Če prav razumem, raziskujete prenašanje človekove bližine preko digitalnih vsebin?

"Drži, projekt Love Machine sem začela razvijati pred dobrim letom, morda bi njegove korenine lahko postavila celo dlje v svojo preteklo umetniško prakso, saj črпам inspiracijo za njegov razvoj predvsem iz svojega življenja in umetniškega ustvarjanja. Zadnjih deset let namreč ustvarjam veliko svoje umetniške produkcije v različnih državah, preko raznovrstnih mednarodnih programov tako imenovanih umetniških rezidenc, in tudi veliko potujem. No, v sedanjí koronakrízí sem ostala v Ljubljani, vendar sem za leto 2021 že dogovorjena za kar nekaj projektov v tujini, prejela sem različne mednarodne štipendije in veselim se ponovnega odprtja mej in s tem vrnitve v ustaljene tire ustvarjanja na mednarodni umetniški sceni. Kar pa zadeva razvoj projekta Love Machine, je tak način življenja zagotovo vplival na njegov razvoj: sama že nekaj let zaradi tega vedno znova poskušam najti načine, kako vzdrževati pristen odnos na daljavo, naj gre za intimno zvezo, družino, prijatelje, sodelavce, ki so razpršeni po celem svetu. Gre za pristne občutke, poimenovala bi jih kar ljubezen, saj se ravno to čustvo skriva v vseh naših iskrenih in pristnih človeških odnosih. A dejstvo, da so med nami meje in na tisoče kilometrov, to pogosto otežuje. Čedalje bolj ugotavljam, da za pravi človeški kontakt potrebujem dotik; objem, bližino, maso teles v enem prostoru. In ravno na to sem se osredotočila v raziskovanju projekta Love Machine: kako poustvariti to pomanjkanje čutnega zaznavanja, pomanjkanje fizične bližine in dotika. S projektom poskušam ustvariti 'ljubezenski stroj', ki bo vsaj

delno nadomestil te fizične občutke in nam ponudil možne alternative. Na tem področju so v svetu razvili že številne haptične naprave, predvsem se osredotočajo na zadostitev spolnih potreb, ko nekdo išče samo potešitev strasti z različnimi robotskimi vmesniki. Zame pa v tem primeru ni bistvo v spolnih fantazijah in potešitvi teh prvinskih občutkov, temveč se osredotočam predvsem na medčloveške povezave, odnose, povezanost in tisto ključno, kar drži našo družbo skupaj: prijateljstvo, ljubezen in iskreni medsebojni odnosi."

Dodatna Inspiracija za projekt je gotovo koronačas, ki je večino vsakdanjega življenja preselil v vir-

tualni svet. Kako nam tehnologija poustvarja realni svet?

"Definitivno je leto 2020 prelomno v naši družbi, vsi se zavedamo sprememb in novosti, ki trkajo na naša vrata. Dobesedno čez noč smo naredili kar nekaj korakov bližje k tako imenovani tehnološki singularnosti; k trenutku, ko se ne bomo več zavedali, da nam tehnologija narekuje tempo življenja in hkrati prehitve kapaciteto človeških možganov. Ta nesrečni virus in celotna politično-socialna sprememba življenjskega sloga pa je brez dvoma vplivala tudi na projekt: zdaj je vse skupaj postalo še bolj aktualno, hkrati pa pomembno za dejanske rezultate in novosti, ki jih bo prinesel projekt v našo družbo. Upam, da bo v procesu nastalo nekaj zanimivega. V tem trenutku se kažejo zanimivi zametki, vendar je projekt zasnovan dolgoročno, tako da bo prinesel še številne novosti, osredotočal pa se bo predvsem na tematiko iskanja nadomestka fizičnih dotikov v pristnih medčloveških odnosih in potencialnih rešitev, kako lahko v nekaterih primerih uporabimo tehnologijo za dobrobit človeštva. Pa ne mislim s tem, da bi morali vsi živeti pred računalniškimi ekrani, še zdaleč ne. Zelo mi je pomembna dobra psihofizična kondicija, zato tudi sama vlagam ogromno časa v različne fizične aktivnosti, s katerimi se popolnoma odklopim od digitalnih vmesnikov: tečem, jaham, kolesarim, osvajam številne gorske vrhove in se kljub trenutnim omejitvam gibanja trudim, da najdem rešitve in poskrbim za dobro fizično kondicijo, ki seveda zelo pomembno vpliva tudi na stabilno mentalno zdravje. Oboje skupaj pa doprinese tudi k dobrim medčloveškim odnosom, ki so v teh časih zelo kritič-

ni. Vsakodnevno me kličejo različni znanci in mi tarnajo, da so zapadli v depresijo, ker na primer ne moremo več skupaj teči ali pa že dolgo nismo sedeli skupaj ob kavi. Pogovor pomaga, a pomembni so tudi drugi elementi, ki nam jih koronačas vsak dan znova odvzema. Projekt Love Machine išče odgovore in potencialne rešitve za te težave, trudim se, da bi vsaj malo olajšal življenje številnim, ki so se - sploh v teh časih - znašli v stiski."

Tehnologija nas povezuje, a hkrati med nas postavlja številne ovire. Tudi sami se sprašujete, ali res potrebujemo fizično prisotnost nekoga, da ga začutimo, ali sta dovolj že človeški karakter, glas?

"Mislim, da bi brez tehnologije v teh časih kar konkretno ustavili ta svet. Si predstavljate šolanje od doma in nadaljevanje številnih poslovnno-ekonomskih storitev brez računalnikov in spletne povezave? Pa vsakodnevno koordinacijo z družino in prijatelji brez mobilnikov? To si je bilo težko predstavljati že pred pojavom tega virusa. Vsaj moja generacija in mlajši bi brez interneta težko živeli. Pa tudi brez videa, fotografij, konec koncev tudi avtomobili so tehnologija, prav tako semaforji, bančne kartice in inkubatorji v bolnišnicah, ki rešujejo številna življenja prezgodaj rojenih otrok. Kako bi človek dandanes sploh še lahko živel brez tehnologije? V njej vidim veliko prijateljico in zaveznico, a hkrati se zavedam vseh njenih pasti. Pomembno je, da se o teh tematikah odkrito pogovarjamo in konstantno odpiramo vprašanja o možnih scenarijih. Tako treniramo svoje možgane, da se prilagajamo vse hitrejšemu razvoju, in se izobražujemo o novih napravah, ki postajajo del našega vsakdana. Velik problem je seveda v tem, da tehnologija pogosto postane vmesnik med dvema človekoma: na primer ekran mobilnega telefona, v katerega gle-

Love Machine in Valerie Wolf Gang:
skrivni element so naši možgani
Foto: Žiga PAVLOVIČ

S projektom poskuša ustvariti "ljubezenski stroj", ki bo vsaj delno nadomestil fizične občutke in nam ponudil možne alternative.

Foto: Miha GODEC

data dva, namesto da bi se gledala v oči med pitjem kave. A mislim, da v tem primeru ni kriv ekran, temveč nepristen odnos med tema dvema. Razčistiti moramo najprej pri sebi in si postaviti prioritete, s kom bomo gradili pravi odnos in za koga si bomo vzeli dragocen čas. Če že omenjam čas, pa lahko rečem, da se mi zdi, da je to največja vrednota, vredna več od vsakega diamanta: lahko kupimo tablete, ne moremo kupiti zdravja. Lahko kupimo začasno potešitev spolne sle, ne moremo kupiti ljubezni. Lahko pa se osredotočimo na čas in dobro razmislimo, v kaj ga bomo investirali in komu ga bomo namenili. To vrednoto zavedanja vrednosti časa povezujem s fizično bližino, ki je prav tako pomembna za pristen človeški odnos, ki nam prikazuje vrednost in smisel tega življenja. Ko se tega zavemo, smo lahko resnično srečni in zadovoljni s svojim življenjem."

Kje so torej meje našega sobivanja in kaj je tisti skrivni element ljubezni?

"Skrivni element so naši možgani, ki jih moramo pravilno sprogramirati, da se zavedamo svoje pozicije in vseh elementov, ki se jih moramo znebiti na poti do iskanja ljubezni in sreče. Žal smo v družbo vnesli preveč balasta, preveč zmede in kaosa ter številne čudaške vrednote, ki nam odvzemajo pozornost in polnijo naše možgane, čeprav so zadeve veliko bolj preproste. Že od nekdaj me na primer fascinira izrek, ki je bil del mojega odrasčanja: 'Pazi, kaj počneš, kaj bodo pa drugi rekli na to?' Tega nisem nikoli razumela, saj ne vem, zakaj bi se obremenjevala s tem, kaj si mislijo drugi. Ali ni to problem teh drugih? Zakaj bi si polnili glavo s tem, tega res ne razumem. To, kar si mislijo drugi, nikakor ni moj problem, in to je samo ena od stvari, ki nam polnijo možgane in usmerjajo naš pogled stran od sreče in pristne ljubezni. Mislim, da se moramo poglobiti vase ter najprej najti notranji mir in vzljubiti sebe, šele nato lahko ljubimo druge in jim dajemo prostor v svojem srcu. Tudi sama imam kar trdno zunanjo lupino in pogosto ne spustim drugih

v svoj osebni prostor, a to predvsem zato, da se zavarujem pred morebitnimi težavami, ki si jih ne želim v svojem življenju. A tiste, ki jim dovolim korak naprej in jih sprejemem v svoj krog, imam neizmerno rada in se veselim vseh skupnih trenutkov. Zato menim, da je fizična bližina izredno pomembna za graditev pristnih odnosov in ljubezni. Iskrenega objema in dotika ne more nadomestiti noben digitalni ekran."

Tudi sicer veliko ustvarjate na področju filma in sodobnih umetniških praks, na stičišču znanosti in umetnosti, predavate na Akademiji umetnosti Nova Gorica. Zakaj je nujno, da znanost in umetnost vključimo v našo prihodnost? Več kot očitno je, da se kot družba tega premalo zavedamo ali pa sploh ne.

"Tako je, predavam na Akademiji umetnosti Univerze v Novi Gorici, moj predmet se imenuje Eksperimentalna forma in spodbuja študente filma, fotografije, animacije, novih medijev in sodobnih umetniških praks, da stopijo iz tradicionalnih ustvarjalnih okvirov in si preprosto upajo narediti korak naprej. Predavam in sodelujem tudi pri drugih kulturnih organizacijah in kulturno-izobraževalnih ustanovah. Predvsem se osredotočam na sodobne umetniške prakse in na stičišče znanosti in umetnosti kot tudi na razvoj filmske naracije, produkcije in kreativnega pripovedovanja v giblivi sliki. V svoji umetniški praksi pogosto prepletam ta področja, ker mi to omogoča širši raziskovalni spekter in poglobljeno analizo različnih socialnih tematik, ki me zanimajo. Sem tudi zagovornica preverjenih informacij in rada raziščem področje vse do izvora, če je to mogoče. Element znanosti mi je izredno pomemben, saj lahko vnašam v svojo umetniško prakso številne raziskave, ki spodbujajo mojo kreativno plat, in hkrati na neki način simultano odpiram dodatna vprašanja znanosti; ta potem lahko dobi povratno informacijo in nove ideje za nadaljnje analize in raziskovanja. Že stoletja sta znanost in umetnost zelo

povezani področji, šele zadnja desetletja smo začeli razmejevati ti dve panogi na ločeni enoti; a menim, da sta obe zelo pomembni veji naših življenj. Tako znanstvenike kot umetnike bi na neki način poimenovala kar izumitelji: vsi iščemo nove ideje, hkrati pa v ozadju potekajo številne raziskave in nadaljevanja evolucije človeštva in naših možganskih kapacitet. Kam nas bo pripeljala prihodnost? Menim, da znanost išče predvsem odgovore na vprašanja, ki jih postavlja umetnost, ta pa pogosto zrcali znanstvena odkritja nazaj v svet in se odziva na novosti s področja znanosti. Umetnost tako pogosto deluje kritično, a to samo zato, ker vedno opozarja na morebitne pasti, ki nam jih lahko prinese znanost. Seveda ne gre le za pasti, a v vsaki novosti se lahko kdaj znajde kakšna zanka, v katero se lahko nevede ulovimo, zato je pomembno, da se obe panogi povežujeta in s tem dopolnjujeta, hkrati pa družbi prinašata novosti, ki nas bodo pripeljale do lepše prihodnosti. Tako upam in verjamem, saj sem po duši velik optimist in kljub vsemu verjamem, da upanje nikoli ne usahne. Tudi v teh težkih koronačasih menim, da se vse zgodi z razlogom in da nas čaka bolj svetla prihodnost."

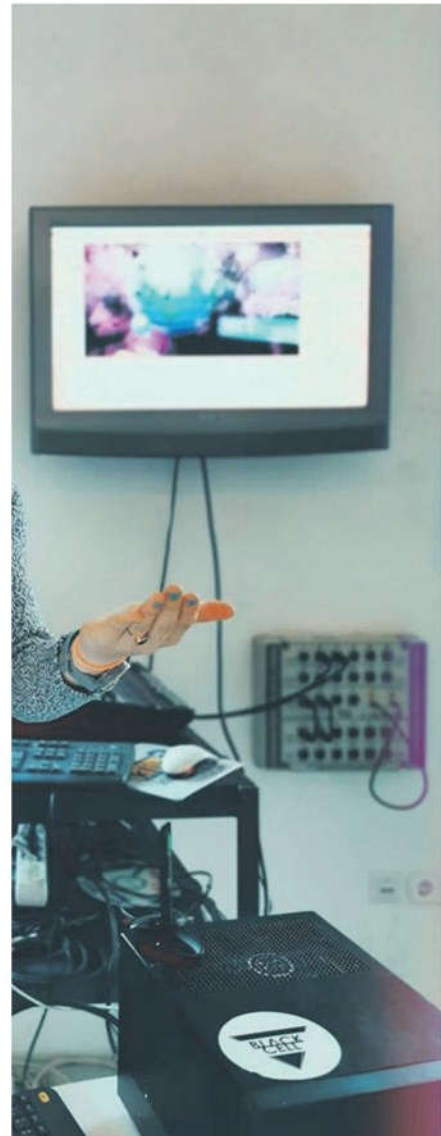

"Znanost išče predvsem odgovore na vprašanja, ki jih postavlja umetnost, ta pa pogosto zrcali znanstvena odkritja nazaj v svet in se odziva na novosti s področja znanosti"

Verjetno pa bomo morali še čez marsikatero oviro na tej poti; a če bomo vztrajali ter se povezovali in držali skupaj, bomo premagali vsak virus, vsako prepreko in zdržali do konca. Za zdaj se je pokazalo, da zmoremo, in dajmo še naprej nadaljevati v tem tempu. Življenje ni sprint na kratke razdalje, ampak tek na dolge proge in pomembni so primeren tempo, dihanje, čas, jasna misel in fokus v smeri našega potovanja. Na splošno upam, da se bo družba sčasoma zavedela pomembnosti umetnosti, znanosti in kulture. Konec koncev je to tisto, kar nas loči od živali in rastlin, in nekaj, kar je poskrbelo za naš razvoj in napredek. Če izgine kultura, bomo izginili vsi. Nekateri to že vemo, nekateri pa bodo žal potrebovali še malo časa, da ugotovijo, kaj mislim s tem. Počasi, a vztrajno. Kot sem že omenila in poudarjam še enkrat: za tek na dolge proge potrebujemo potrpežljivost in koncentracijo."

Instantna rešitev, instantni Love Machine

Ker trenutne socialno-politične razmere ne omogočajo fizičnega stika javnosti z umetniškim delom, je umetnica razvila del projekta, ki ga je poimenovala 'instaLOVeMACHINE', v smeri digitalnega približevanja in stika z občinstvom. Javnost skozi virtualne svetove lahko vstopa v projekt in dobesedno "začuti objem umetnice". S tehnologijo obogatene resničnosti in platforme instagram lahko uporabniki doživijo njen virtualni objem in hkrati posnamejo svoj odziv in interakcijo z umetnico in umetniškim projektom. Interakcija, virtualni objemi in pristni odzivi bodo postali del digitalne zbirke, ki bo pripovedovala zgodbo obdobja, ko smo se "čutili in ljubili skozi digitalne ekrane". V upanju, da bomo v prihodnosti spet čutili drug drugega in še mnogokrat sedli skupaj za mizo, brez obraznih mask in (digitalnih) vmesnikov med nami, še pravi umetnica.

Valerie Wolf Gang Foto: Miha GODEC